

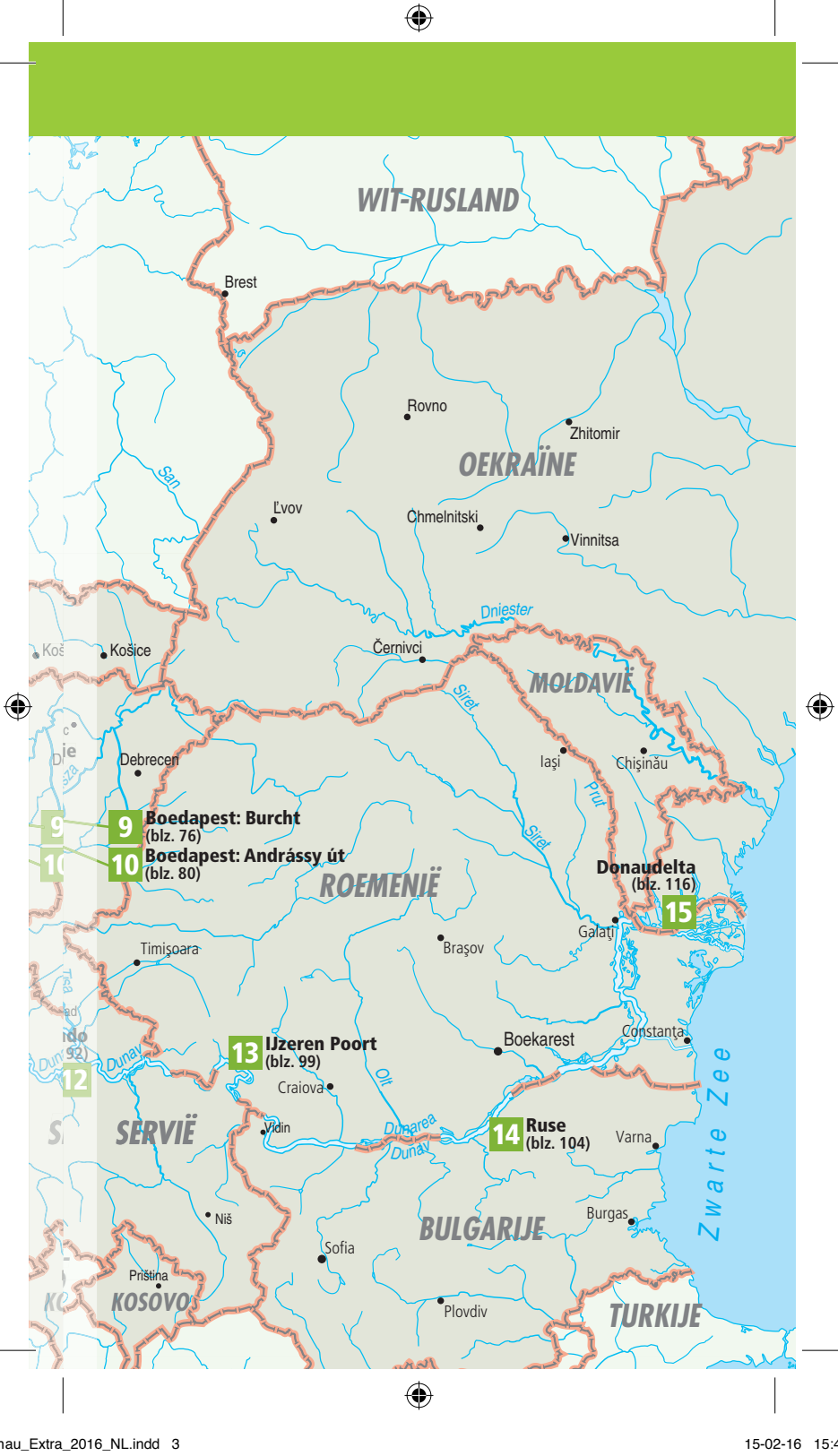
ANWBEXTRA

Donauroute

De 15 hoogtepunten in een oogopslag

WIT-RUSLAND

OEKRAÏNE

MOLDAVIË

ROEMENIË

SERVIË

BULGARIJE

KOSOVO

TURKIJE

Zwarte Zee

Brest

Rovno

Zhitomir

Lvov

Chmelnitski

Vinnitsa

Černivci

Dniester

Siret

Iași

Chișinău

Debrecen

9 Boedapest: Burcht (blz. 76)

10 Boedapest: Andrassy út (blz. 80)

Donaudelta (blz. 116)

15

Timișoara

Brașov

Galați

13 IJzeren Poort (blz. 99)

Craiova

Boekarest

Constanța

12

14 Ruse (blz. 104)

Varna

Niš

Sofia

Burgas

Plovdiv

Priština

Welkom

Servus – Welkom	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Donau in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	14
Eten en drinken	18
Praktische informatie	20

Onderweg op de Donau

Van Passau naar Wenen	32
Passau 32, Naar de Schlögener Schlinge 39, Linz 42 Struden- en Nibelungengau 47, Wachau 47, Tullner Becken en Wienerwald 51, Wenen 51	
Van het Nationalpark Donauauen naar Boedapest	64
Naar de monding van de Morava 64, Bratislava 64 Naar de Donauknie 71, Boedapest 71	
Van de Pannonische vlakte naar de IJzeren Poort	86
Kroatisch-Servische grens 86 Novi Sad 86, Belgrado 90, IJzeren Poort 98	
Van de IJzeren Poort naar de Donaudelta	102
Vidin 102, Ruse 102, Giurgiu 107, Boekarest 107 Oltenița 111, Tussen Silistra en Galați 111 Tulcea 111, De armen van de delta 114	

De 15 hoogtepunten

1 Italiaanse flair aan het Dreiflüsseck – bisschopsstad Passau	34
De ideale plaats om in de stemming te komen voor de cruise.	
2 Draaikolken, Sisi en stuwen – de Donauscheepvaart	40
Hoe de gevaarlijke trajecten werden beveiligd.	
3 Hemelse klanken – muziek en astronomie in Linz	44
Hier ontmoeten Johannes Kepler en de grootheden van de muziekgeschiedenis elkaar.	
4 Monniken, marillen en monarchen – de Wachau	48
Het mooiste riviertraject tussen Passau en Wenen.	

5	Het keizerlijke Wenen – rondom de Hofburg	54
	De belangrijkste bezienswaardigheden in de hoofdstad van de Donaumonarchie.	
6	Wiener melange – de koffiehuiscultuur	60
	De intellectuele centra van Wenen in de loop der tijden.	
7	Op het snijpunt van culturen – Bratislava	68
	Sporen van een multicultureel verleden.	
8	Tussen basiliek en citadel – de Donauknie	72
	Landschappelijke en culturele hoogtepunten tussen Esztergom en Szentendre.	
9	Museumpaleis en pittoreske straatjes – burchtwijk van Boedapest	76
	Symbolen van sacrale en wereldlijke macht hoog boven de Donau.	
10	Prachtige boulevard naar een bos – Andrassy út en Heldenplein	80
	Hier etaleerde de elite van Boedapest eind 19e eeuw haar rijkdom.	
11	Volkscultuur en oobossen – de Pannonische vlakte	88
	Omgeven door gevarieerde flora en fauna is in het zuiden van Hongarije traditie een groot goed.	
12	Wachtpost aan de Savamonding – het Fort van Belgrado	92
	Onvergetelijk uitzicht op stad en rivier, gepaard aan een kijkje in de turbulente geschiedenis van Belgrado.	
13	Beteugelde Donaudoorbraak – de IJzeren Poort	99
	De tocht door de ooit levensgevaarlijke doorgang is nog altijd een grandioos spektakel.	
14	Sporen van het Joodse leven – op pad in het centrum van Ruse	104
	Met Elias Canetti in een van de mooiste Bulgaarse steden.	
15	In het labyrint van kanalen – de Donaudelta	116
	Het sprookjesachtige landschap ‘tussen de wateren’ is uniek in Europa.	

Toeristische woordenlijst	118
Register	120
Fotoverantwoording	122
Paklijst	123
Notities	124
Colofon	128

- Deze symbolen in de tekst verwijzen naar een plattegrond
 Dit symbool in de tekst verwijst naar een van de 15 hoogtepunten
 Dit symbool in de tekst verwijst naar een Waar voor je geld!-tip

Servus – Welkom

Links en rechts rijzen de bergen van de Wachau steil omhoog, op de zonovertogen hellingen gedijen de wijndruiven en de authentieke wijndorpen staan bekend om hun gastvrijheid. Het wereldcultuurerfgoedgebied is ook beroemd om de marillen (abrikozen), die bij elk gerecht als dessert worden opgediend. Bijzonder aantrekkelijk is het stadje Dürnstein met zijn smalle steegjes en de schilderachtige burchtrüine, waar ooit Richard Leeuwenhart gevangen werd gehouden – het gedeelte van de reis door de Wachau is een grandioze belevenis!

Ter oriëntatie

Europese rivier

De 'blauwe' Donau geldt als dé Europese rivier. Bijna 3000 km is het van de bron in het Zwarte Woud tot aan de delta aan de Zwarte Zee. Tien landen grenzen direct aan de Donau en alleen al op het 'koningstraject' tussen Passau en Boedapest bereist u vier landen. Daarmee is de rivier een van de belangrijkste levensaders van de hele Zuidoost-Europese regio.

Op een cruise leert u veel culturen kennen en kunt u daarbij vanaf het schip op uw gemak genieten van de bekoorlijke afwisselende landschappen: direct voorbij Passau versmalt het dal van de Donau zich en wordt hij door beboste heuvels begeleid; vervolgens opent het landschap zich plotseling en omzomen ecologisch waardevolle oobossen de rivier. Gebieden die bijzondere bescherming behoeven, zijn tot nationale parken verklaard. Op andere plaatsen werd de rivier opgestuwd en krijgt u het gevoel op zee te varen, omdat de Donau merkbaar breder wordt.

Aan de rivier liggen maar liefst vier nationale hoofdsteden; de grote metropolen alsook talrijke kleine plaatsen getuigen van de enorme culturele diversiteit van het Donaugebied. De werelderfgoedlijst van de UNESCO onderstreept dit op indrukwekkende wijze – een tocht over de Donau is zowel landschappelijk als cultureel een ware belevenis!

Vertrek in Passau

Voor verreweg de meeste boottochten worden in **Passau** (► E 2) de trossen losgelegd. Vrijwel geen enkele vertrekhaven kan de bisschopsstad aan het Dreiflüsseck in sfeer en charme over-

troeven. De barokke oude binnenstad, de Veste Oberhaus en de schilderachtige oeverpromenades van Donau en Inn bieden de ideale ambiance om in de stemming te komen voor de cruise. Wie niet meteen aan boord wil gaan, doet er verstandig aan om voor een verblijf in de stad een à twee dagen uit te trekken – het is de moeite waard!

Van Passau naar Wenen

Op de eerste etappe trakteert het Oostenrijkse Donautraject op talrijke hoogtepunten. Vooral het eerste gedeelte tot Aschach en het UNESCO-werelderfgoedgebied **Wachau** (► G 2/3) zijn een lust voor het oog. Burchten, imposante kloosters en bedevaartskerken begeleiden de tocht, beboste middelgebergtes omlijsten de Donau en in de Wachau liggen historische winddorpen, die tot het proeven van hun heerlijke producten uitnodigen. Stedelijke hoogtepunten zijn de hoofdstad van Opper-Oostenrijk, **Linz** (► E 2/3) en natuurlijk de luisterrijke k. u. k.-metropool **Wenen** (► H 2/3). Onderweg is de bezichtiging van het benedictijnenklooster van **Melk** (► G 3) een waar hoogtepunt.

Van het Nationalpark Donauauen naar Boedapest

Ten oosten van Wenen omzomen ongegrepte oobossen (► H 3) de route tot de Slowaakse grens aan de monding van de Morava. Hier begint aan de rand van de Pannonische vlakte de Midden-Donau. De Slowaakse metropool **Bratislava** (► H 3) bezit in de schaduw van de burchtheuvel een compact klein oud centrum, dat uitnodigt tot een wandelingetje. De Hongaarse hoofdstad **Boedapest** (► K/L 3/4) daarentegen is zon-

der meer dé Donaumetropool, omdat de rivier midden door de stad stroomt en de voornaamste bezienswaardigheden op de rivier zijn gericht. Het onvergetelijke Donaupanorama van Boedapest is daarom eveneens UNESCO-werelderfgoed. Tussen Bratislava en Boedapest is de **Donauknie** (► K/L 3) een volgend landschappelijk hoogtepunt.

Door de Pannonische vlakte naar de IJzeren Poort

Door de uitgestrektheid van de Pannonische vlakte stroomt de Donau rustig naar het zuiden en passeert bij **Mohács** (► K 7) de grens richting Kroatië en Servië. Op dit traject omzomen verscheidene belangrijke oobossen de oever, zodat u zeearenden, blauwe reigers en zwarte ooievaars kunt waarnemen. Terwijl **Novi Sad** (► M 7) een enigszins zuidelijke uitstraling heeft behouden, is de Servische hoofdstad **Belgrado** (► M 7/8) een moderne, dynamisch groeiende metropool, die onder andere met het fraaie vestingpark boven de Savamonding veel flair tentoonspreidt.

Een waar genot is de 100 km lange vaart door de ingebedde valleien bij de **IJzeren Poort** (► O/P 7/8).

Bulgarije tot de Donaudelta

De benedenloop van de Donau, die voor een groot deel de grens tussen Roemenië en Bulgarije vormt, verloopt overwegend door een liefelijk, vlak landschap. Er liggen maar weinig plaatsen langs de rivier en die ziet u voornamelijk aan de Bulgaarse kant: **Vidin** (► P 8/9) met zijn middeleeuwse vesting en het fraaie **Ruse** (► T 8), waar in het oude centrum qua architectuur de Wiener Secession de boventoon voert. In Roemenië lokt een uitstapje naar **Boekarest** (► S/T 7). Op de laatste 380 km verlaat de Donau Bulgarije en stroomt op Roemeens grondgebied door moeras- en merenlandschappen. Gedurende de laatste kilometers krijgt u met de **Donaudelta** (► V/W 5/6) nog een bijzonder hoogtepunt voorgeschoteld. Het beschermde biosfeerreservaat behoort met zijn rijke flora en fauna tot de boeiendste landschappen van het hele Donaugebied.

Vanaf het bovendek hebt u een bijzonder mooi uitzicht op het rivierlandschap

Kennismaking, Donau in cijfers

Cruiseparadijs Donau

Op riviercruises is onderweg voortdurend wat te zien, want de oever is altijd in het zicht. De Donau vormt daarop geen uitzondering: vanaf het zonnedek kunt u de rivier in alle schakeringen waarnemen en ervan genieten. De ene keer is de Donau in een smal, bebost middelgebergtedal ingeklemd, de andere keer omzomen oobossen de rivier. U passeert kleine plaatsen, die zich achter een beschermende dijk verschuilen of op een helling liggen, terwijl luttele kilometers verderop een grote stad met zijn bezienswaardigheden wordt aangedaan. Hier en daar beproeven henge-laars aan de waterkant of in kleine bootjes hun geluk, zo nu en dan passeert een vrachtschip of zwaaien de passagiers van een ander cruiseschip u vriendelijk toe. En vervolgens ligt u weer in een van de enorme sluiskamers – op de Donau wordt het nooit saai! Zelfs 's nachts begeleiden kikkers en krekels de schepen met een klein concert.

Laat u zich op het schip verwennen en geniet ervan om langzaam voortglijdend en de landsgrenzen probleemloos overschrijdend, de natuur van het Donaugebied te leren kennen. De diversiteit hiervan vindt haar tegenhanger in de verschillende culturen, waarmee tijdens de walbezoeken kennis kan worden gemaakt.

Hoe lang is de Donau?

Doordat de Donau op veel plaatsen is rechtgetrokken, zijn er uiteenlopende gegevens over de lengte van de rivier: Aan de bron van de Breg in het Zwarte Woud wordt een totale lengte van 2888 km tot aan de monding bij Sulina aangegeven. Volgens deze berekening

meet de Donau vanaf Donaueschingen 2840 km, wat daar ook officieel aangegeven wordt. Vanaf de samenvloeiing van de Breg en de Brigach pal bij Donaueschingen spreekt de Donaucommissie daarentegen van nog maar 2783 km ... De rivierkilometers worden overigens geteld vanaf de monding stroomopwaarts, zodat aan de rivieroever altijd de afstand tot de zee wordt aangegeven. Aangezien de Donau zich door afzettingen steeds verder in de richting van de zee verplaatst, wordt de rivier op natuurlijke wijze elk jaar enkele meters langer. De beroemde kilometersteen 'o' ligt inmiddels al enkele kilometers landinwaarts.

Donauwals en operettekoningen

Wie denkt niet aan de zwierige Donauwals van Johann Strauss, wanneer zij of hij de rivier in Passau voor het eerst voor zich ziet? Van de 'schöne blaue Donau' is echter qua kleur maar heel weinig te zien. Strauss heeft de kleur waarschijnlijk in 1867 van de Hongaarse dichter Karl Isidor Beck uit het Hongaarse Donaustadje Baja (aan de 'blauwe' Donau) overgenomen, wat echter geen afbreuk heeft gedaan aan het overweldigende succes van zijn wals.

De Donau inspireert klaarblijkelijk tot vrolijk zwierige muziek, want ook de operettekoningen voelden zich thuis in Wenen: Imre (Emmerich) Kálmán (1882-1953) werd geboren aan het Balatonmeer en vierde in Boedapest zijn eerste successen, voordat hij met de *Csárdásfürstin* en *Gräfin Mariza* wereldberoemd werd. Zijn collega Franz Lehár (1870-1948) was afkomstig uit Komárno/Komárom en schiep onder andere *Die Lustige Witwe*.

Van limes tot Europese eenheid

Evenals de Rijn was de Donau altijd al enerzijds een verbindende brug en levensader en anderzijds een scheidende grens. Over een lengte van circa 1000 km vormt de rivier ook tegenwoordig de grens tussen twee landen.

De Romeinen hadden de Donau al van Beieren tot Roemenië in hun limes geïntegreerd. De rijken van de Magyaren, Osmanen en Habsburgers strekten zich daarentegen op beide rivieroeveren uit. Maar het IJzeren Gordijn doorsneed na de Tweede Wereldoorlog het Donaugebied opnieuw en ook de Balkanoorlogen speelden zich voor een deel pal bij de rivier af.

Sindsdien is de rivier weer open voor het scheepvaartverkeer, de 'buren' proberen de problemen gemeenschappe-

lijk op te lossen en de EU strekt zich nu door haar uitbreiding naar het oosten uit tot aan de Donaudelta. Daarmee bestaat een grote kans, het gehele Donaugebied voor het eerst op politiek, economisch en cultureel gebied gemeenschappelijk te ontwikkelen.

Handelsroute

De Romeinen hadden al in de gaten, welke mogelijkheden de Donau als waterweg te bieden had. Een stad als Passau kon in de middeleeuwen enorm van de handelsmogelijkheden profiteren. In het Beneden-Donaugebied daarentegen waren de rotsen van de IJzeren Poort tot in de 19e eeuw een vrijwel onneembare barrière, die de Donauhandel van de bovenloop tot aan de monding danig beperkte.

Kleurenspeel in Linz – het Kunstmuseum Lentos met Stadtpfarrkirche, Alter en Neuer Dom

De Schlögener Schlinge halverwege tussen Passau en Linz

Een lang gekoesterde droom was ook de verbinding van de Rijn met de Donau, die met het Rijn-Main-Donaukanaal werd verwezenlijkt, maar economisch een flop bleek te zijn en ecologisch zeer controversieel was, omdat het Unteres Altmühltal volledig werd gekanaliseerd.

In tegenstelling tot de Rijn zijn er op de Donau verhoudingsgewijs weinig vrachtschepen te zien, zodat hier met zekerheid nog veel ruimte is om het potentieel van de Europese waterweg optimaal te benutten.

Donau-Zwaben en 'Ulmer Schachteln'

Na de aftocht van de Turken uit Hongarije en de tegenwoordig Servische Vojvodina waren deze landstroken onvruchtbaar geworden en verlaten. De Habsburgers – en hier met name Maria Theresia – lokten uit Beieren en andere gebieden doelgericht kolonisten naar het Donaugebied om dit weer te bevolken. Duizenden gingen op weg om in de Baranya en het Banaat aan een nieuw leven te beginnen. De kolonisten zakten op hun gammele *Ulmer Schachteln*

de Donau af, een ongewisse toekomst tegemoet, want dikwijls waren er wel één, twee generaties voor nodig om het land te ontginnen. Destijds rijmde de kolonisten: 'Dem ersten der Tod, dem zweiten die Not, dem dritten das Brot'.

Met de Tweede Wereldoorlog kwam er op veel plaatsen een einde aan de geschiedenis van de Donau-Zwaben, omdat zij die de Duitse minderheid toebehoorden na de nazigruwelen moesten emigreren. In het zuiden van Hongarije leven nog altijd nakomelingen van de Donau-Zwaben.

Werelderfgoed Donau

De Donau is een waterweg vol cultuur. Tijdens de reis doet u enkele van de mooiste Europese steden en gebieden aan, die ook door de UNESCO als werelderfgoed worden beschermd. Dat de binnensteden van Wenen en Boedapest op de gerenommeerde lijst als werelderfgoed worden aangemerkt, is gezien de concentratie van hoogten niet verwonderlijk. Maar wist u dat ook de Wachau tot het werelderfgoed behoort? Hier gaan culturele en

landschappelijke bekoorlijkheden op indrukwekkende wijze samen.

Ook vrij onbekend is dat de UNESCO ook immaterieel cultureel erfgoed beschermt. Daartoe behoren de *búsjárás* in het Zuid-Hongaarse Mohács (zie blz. 89), een soort carnavalsoptocht met houten maskers en schaapsvellen, en sinds november 2011 ook de Weense koffiehuiscultuur (zie blz. 60). Als bijzondere tip gelden de in de 12e eeuw met prachtige muurschilderingen versierde rotskerken van Ivanovo in Bulgarije. Helemaal aan het einde van de reis ligt een eveneens door de UNESCO beschermd ecosysteem: de Donaudelta.

De Donaudelta

Op 445 km² strekt zich in de Donaudelta een uniek vochtgebied uit, dat, tussen land en water, meer dan 20 verschillende ecosystemen in zich verenigt.

Daartoe behoren naast wijd vertakte rivierarmen ook stilstaande wateren, moeras- en dijkgebieden. In de delta komen alleen al 331 vogelsoorten voor, waarvan er 174 hier broeden. De andere zijn trekvogels, die in het voorjaar en de herfst de delta bezoeken. Tot de beschermde vogelsoorten behoren de roze en de kroeskoppelikaan en enkele soorten reigers en zwanen.

Het gebied is onderverdeeld in verschillende zones: gedeeltes die strikt beschermd en daarom niet toegankelijk zijn; in zogenaamde bufferzones, waar menselijke activiteiten beperkt toegestaan zijn; en economische zones, waar de natuurlijke hulpbronnen binnen bepaalde grenzen gebruikt mogen worden. Het gebied wordt beheerd door de Danube Delta Biosphere Reserve Authority in Tulcea (ARBDD, zie blz. 116).

Feiten en cijfers

Ligging: de Donau ontspringt in het Zwarte Woud en stroomt oostwaarts richting Zwarte Zee. Het stroomgebied omvat 817.000 km². De meeste bijrivieren voeren hun water uit de Alpen en de Karpaten met zich mee, deels ook uit het Boheem Woud en de Balkan (gebergte).

Bron en monding: de Donau ontspringt officieel in Donaueschingen in het Zwarte Woud, aan de samenloop van de bronrivieren Breg en Brigach ('Brigach und Breg bringen die Donau zu Weg'). De Breg is de langste bronrivier en ontspringt op 1078 m hoogte bij Furtwangen. De monding van de Donau wordt na bijna 3000 km bij Sulina in de Roemeense Donaudelta aan de Zwarte Zee bereikt.

Landen: de Donau stroomt door de volgende landen: Duitsland, Oostenrijk, Slowakije, Hongarije, Kroatië, Servië, Bulgarije, Roemenië, Moldavië, Oekraïne.

Tijdzones: Midden-Europese (zomer)tijd (Duitsland, Oostenrijk, Slowakije, Hongarije, Kroatië, Servië); Oost-Europese tijd (MET + 1 uur, in Bulgarije, Roemenië, Moldavië, Oekraïne).

Nationale parken: Donauauen (Oostenrijk), Duna-Ipoly en Duna-Dráva (Hongarije), Fruška Gora en Djerdap (Servië), biosfeerreservaat Donaudelta (Roemenië).

UNESCO-werelderfgoed: Opper-Germaans-Raetische Limes, Regensburg (binnenstad), Wachau, Wenen (historische binnenstad en Schönbrunn), Boedapest (Donaupanorama en Andrassy út), Mohács/Hongarije (*búsjárás*), Ivanovo/Bulgarije (rotskerken) en de Roemeense Donaudelta.

Geschiedenis, heden, toekomst

Gezien de omvang van het Donaugebied en de talrijke landen die de rivier aandoet, is het moeilijk, het complete stroomgebied steeds als eenheid te beschouwen. Daarvoor zijn de ontwikkelingen in het verleden te verschillend geweest en lopen de perspectieven en uitdagingen voor de toekomst van de afzonderlijke regio's te veel uiteen. Sinds Romeinse tijden dient de rivier bovendien als scheidende landsgrens.

Steentijd, Kelten en Romeinen

De bijna 25.000 jaar oude *Venus van Willendorf* uit de Wachau toont aan dat de Donauoevers al in het vroege paleolithicum bewoond waren. Rijke vondsten uit het mesolithicum, het neolithicum en de bronstijd (ca. 7000-2000 v.Chr.) tonen aan dat in het Donaugebied de voorwaarden voor het ontstaan van hoogculturen gunstig waren. Vanaf circa 700 v.Chr. bereiken Keltische stammen de Donau, maar die worden vlak voor het begin van onze jaartelling door de Romeinen verdrongen. De rivier wordt tussen Beieren en Roemenië gedurende verscheidene eeuwen als natuurlijke grens in de limes geïntegreerd. Alleen in Roemenië overschrijden de Romeinen de Donau voorgoed, als keizer Trajanus in 106 n.Chr. de Dacische koning Decebal verslaat.

Volksverhuizing en herschikking

Met de ondergang van het Romeinse Rijk vallen in het kader van de volksverhuizing ook aan de west- en zuidoever de afzonderlijke staten uiteen. Hunnen, Avaren, Slaven, Franken en Byzantium strijden met elkaar om voornamelijk regionale suprematie. Eind 9e eeuw rukken de Magyaren naar de Pannonische

vlakte op, stichten rond de millenniumwisseling een koninkrijk en vestigen zich tussen Bratislava en de IJzeren Poort als nieuwe heersers. Aan de benedenloop van de Donau ruziën Byzantium en de Bulgaren om invloed, terwijl in Oostenrijk de Habsburgse koning Rudolf I in 1278 zijn concurrenten de baas is en daarmee de opkomst van de Habsburgers inleidt.

Osmaanse veroveringen

Tegen het einde van de 14e eeuw bereiken de Osmaanse heerschers de Donau. Bij Nicopolis (Bulgarije) verslaan ze voor het eerst het Hongaarse leger, in 1521 veroveren de Turken Belgrado, vijf jaar later verpletteren ze het Hongaarse leger bij Mohács (Hongarije). Korte tijd later staan ze voor het eerst voor Wenen en in 1541 valt Boeda. Hongarije verliest zijn zelfstandigheid en het gebied aan de benedenloop van de Donau is volledig in Osmaanse handen. Het belangrijkste conflict wordt nu tussen Osmanen en Habsburgers uitgevochten. Tot aan de Turkse nederlaag voor Wenen (1683) dreigt een Osmaanse inval in Midden-Europa. Daarna worden de Turken tot Belgrado teruggedrongen.

In de greep van de grote mogendheden

Het Donaugebied blijft ook in de 18e eeuw in de greep van de Habsburgers en Turken. Pas in de 19e eeuw kunnen Servië, Bulgarije en Roemenië zich emanciperen en met Rusland verschijnt nog een grote mogendheid aan de benedenloop van de rivier. In 1856 wordt de Donau als gevolg van de Krimoorlog met de Vrede van Parijs geïnternationaliseerd, om de invloed van Rusland terug

te dringen. Sindsdien waakt een internationale Donaucommissie over de garantie van een vrije scheepvaart.

Nationalisme en wereldoorlogen

Vanaf het midden van de 19e eeuw wordt ook het Donaugebied door het opkomende nationalisme gekenmerkt. In 1866 moet Oostenrijk de Duitse Bond verlaten en een jaar later ontstaat met de *Österreichisch-Ungarischer Ausgleich* (compromis) de k. u. k.-dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije (k. u. k. staat voor *kaiserlich und königlich*). In hetzelfde jaar moeten de Osmanen zich definitief uit Belgrado terugtrekken, wat voor Servië de weg vrijmaakt naar een eigen koninkrijk.

Verder naar het oosten lukt de bevrijding pas later: Bulgarije en Roemenië vchten in de Russisch-Osmaanse oorlog van 1876/77 aan Russische kant tegen de Osmaanse heerschappij, waarop Roemenië op het Congres van Berlijn in 1878 onafhankelijk wordt. Het krijgt de

Dobroedzja (tussen Donau en Zwarte Zee) erbij, maar moet daarvoor wel enkele gebieden van de Donaumonding aan Rusland afstaan. Bulgarije wordt daarentegen opgesplitst en verkrijgt pas in 1908 zijn onafhankelijkheid.

De regio komt echter niet tot rust. Vlak voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog wordt in 1912/13 Turkije definitief uit de Balkan verdrongen. Roemenen, Bulgaren en Serviërs hebben bovendien eigen grensconflicten.

Aan het einde van de Eerste Wereldoorlog wordt de landkaart van Zuid-oost-Europa herschikt. Door de ineenstorting van het Habsburgse rijk worden Oostenrijk, Tsjechoslowakije en Hongarije zelfstandige staten. Servië verkrijgt de Vojvodina ten noorden van de Donau en sticht samen met Kroatië en Slovenië een koninkrijk, dat in 1929 tot Joegoslavië wordt herdoopt. Roemenië breidt zich ver naar het westen uit, Bulgarije, dat aan de kant van de Centrale mogendheden had gevoch-

Het middeleeuwse Fort Golubac bij rivierkilometer 1040 in Servië

Geschiedenis, heden, toekomst

ten, verliest daarentegen flinke delen van zijn grondgebied.

De Tweede Wereldoorlog maakt het Donaugebied opnieuw tot strijdtoneel. In 1938 wordt Oostenrijk door Hitler geannexeerd, in 1941 Servië overvallen. Hongarije, Bulgarije en Roemenië gaan aan de kant van Duitsland deelnemen aan de oorlog. Er volgen jaren van terreur en de holocaust. In 1944 weet maarschalk Tito Joegoslavië vrijwel op eigen kracht te bevrijden en de andere landen worden in 1944/45 door het Rode Leger bevrijd en bezet.

IJzeren Gordijn en nieuwe staten

Na de Tweede Wereldoorlog sluit zich tussen Wenen en Bratislava het IJzeren Gordijn. Als gevolg van de zelfstandige politiek van Tito wordt ook de Joegoslavische grens met Hongarije, Roemenië en Bulgarije streng bewaakt.

In 1989 trekt de Sovjetunie zich na democratische revoluties terug uit Oost-Europa. Vervolgens scheidt Slowakije zich in 1993 van de Tsjechische Republiek af. Zonder de verbindende kracht van Tito (gestorven 1980) valt Joegoslavië vanaf 1991 uiteen in afzonderlijke republieken. Kroatië, Bosnië en Herzegovina en Kosovo worden echter pas na bloedige oorlogen met buurman Servië zelfstandig. De Donauscheepvaart is ten zuiden van Hongarije een groot aantal jaren onderbroken. De oorlogswonden genezen maar langzaam; het oorlogstribunaal in Den Haag behandelt nog altijd talrijke belangrijke zaken.

De val van het communistische regime in Roemenië was een van de laatste en gewelddadigste en culmineerde op 25 december 1989 in de executie van de dictator Nicolae Ceaușescu en zijn echtgenote Elena. Evenals in Bulgarije was de weg naar democratie en Europese Unie niet eenvoudig: tot op de huidige dag hebben beide landen te kampen met corruptie en georganiseerde

criminaliteit en ze spannen zich in voor politieke hervormingen.

Doel: toetreding tot de EU

In het Midden- en Beneden-Donaugebied was toetreding tot de EU jarenlang het in politieke zin beoogde langetermijndoel. De meeste landen verbonden daarmee de hoop, snel het West-Europese economische niveau te bereiken. In 2004 traden Slowakije en Hongarije toe, in 2007 volgden Roemenië en Bulgarije. Brisant is het vraagstuk van EU-toetreding in het voormalige Joegoslavië. Kroatië werd in 2013 opgenomen. De westers georiënteerde regering van Servië wenst eveneens toe te treden tot de EU, maar gezien de actuele crisishaarden in Bosnië en Kosovo is er nu nog geen enkel toekomstperspectief. Niettemin is de visumplicht voor reizigers afgeschaft en ook een paspoort aan de Servische grens is niet meer vereist.

De toetreding tot de Europese Unie heeft voor de nieuwe lidstaten veel problemen echter niet kunnen oplossen. Alleen Slowakije heeft tot nog toe de euro mogen invoeren en alleen Slowakije en Hongarije behoren tot de grenscontrolevrije Schengenzone. Vooral Bulgarije en Roemenië spelen, wat de handel betreft, slechts in de 'tweede EU-liga'. Van een aanpassing van de levensomstandigheden is ook nog geen sprake. Terwijl grote steden als Bratislava en Boedapest, maar ook Belgrado onmiskenbaar boomen, zijn de interne sociale en regionale verschillen in de landen aanzienlijk. In het bijzonder de Romaminderheid is dikwijls uitgesloten van de toenemende welstand en moet nog altijd met maatschappelijke discriminatie leven.

Donaustrategie van de EU

Met het oog op de talrijke problemen in het Beneden-Donaugebied heeft de Raad van de Europese Unie medio 2011

Even bekoorlijk als het landschap – roze pelikanen in de moerassen van de delta

een ambitieuze ‘Donaustrategie’ op touw gezet. Daarmee moet vooral de grensoverschrijdende samenwerking in de regio van de Beneden-Donau verbeterd, de infrastructuur, de milieubescherming en het toerisme uitgebreid en in het algemeen de sociaal-economische ontwikkeling van de landen gestimuleerd worden. Bosnië en Montenegro worden daarbij betrokken, om de politieke integratie van de regio duurzaam te bevorderen.

Milieubescherming

Een van de belangrijkste vraagstukken in het Donagebied blijft de bescherming van de natuurlijke leefgebieden langs de rivier. Daarbij gaat het onder andere om de conservering van de oobossen, om de heraanleg van dijken en het hernieuwd aansluiten van oude armen. In Beieren is bijvoorbeeld de Donaumodificatie tussen Straubing en Vilshofen politiek controversieel, in Oostenrijk zijn alleen de Wachau en het Nationalpark Donauauen ten zuiden

van Wenen nog ongereguleerd. Beide regio’s gelden tegenwoordig als landschappelijke pareltjes. Van groot belang voor de soortenbescherming zijn ook de oobossen in het Hongaars-Kroatisch-Servische grensgebied (zie blz. 88).

Een ander probleem is de bescherming van de ‘blauwe’ Donau tegen ongezuiverd afvalwater. Daarom heeft de EU bijvoorbeeld Hongarije opgedragen voor Boedapest een nieuwe, centrale zuiveringsinstallatie te bouwen. Op dit gebied zijn ook in andere landen nog grote inspanningen nodig.

Grensoverschrijdende projecten betreffende milieubescherming (en ook toerisme) zijn echter nog altijd dun gezaaid – wat ook door de EU-Donaustrategie moet worden veranderd. Merkbare resultaten worden vooral geboekt bij het zachte toerisme door de aanleg en uitbreiding van de Internationale Donauradweg. Daardoor rijden steeds meer fietsers van Wenen verder naar Boedapest en van daaruit richting Belgrado en naar de Beneden-Donau.

Eten en drinken

Eten aan boord

Volpension

Op de Donaucruises wordt over het algemeen volpension geboden, zodat de gasten zich eigenlijk niet om het eten hoeven te bekommeren. 's Morgens staat er meestal een uitgebreid en gevarieerd ontbijtbuffet klaar, 's middags en 's avonds wordt afhankelijk van het schip à la carte gegeten of van het buffet. Bovendien wordt op veel schepen 's middags koffie en taart en 's avonds een 'middernachtssnack' geserveerd. Indien er lange dagtochten op het programma staan, wordt er vaak niet aan boord, maar onderweg geluncht. Tijdens actiefcruises (bijvoorbeeld fietscruises) wordt het middageten aan boord eventueel door een lunchpakket vervangen.

U hoeft overigens niet aan elke maaltijd deel te nemen, wanneer u uw stads-excursie niet wilt onderbreken of al aan land hebt gegeten. Deelt u dit in ieder geval van te voren mee aan het restaurantpersoneel, zodat de keuken zich daarop kan instellen.

Dranken

Bij het eten is mineraalwater meestal gratis (€), terwijl andere dranken apart moeten worden betaald. Op sommige reizen zijn overdag koffie en thee inbegrepen, bij all-inclusivereizen ook alcoholische dranken en soft drinks. De extra kosten voor dranken kunnen daarom sterk variëren.

Diëten en allergieën

Als u vegetariër bent, een levensmiddel-allergie hebt of een dieet moet volgen, kunt u dit het beste al bij het boeken, maar in ieder geval bij het inchecken melden.

Regionale specialiteiten

Ook aan boord wordt veel waarde gehecht aan verse ingrediënten. Het is zeer de moeite waard om tijdens de uitstapjes aan de wal ook eens typisch regionale gerechten uit te proberen. Op de markten is vers fruit te koop en in de restaurants en cafés worden de plaatselijke specialiteiten geserveerd – van stevige burgerkost tot verleidelijke zoete banketbakkersproducten.

Zoete lekkernijen

Tot in de Vojvodina zijn in de keuken de invloeden van de Habsburgse tijd nog altijd duidelijk aanwezig: u kunt kiezen uit tal van meelspijzen, overheerlijke *strudel*, zoete *palatschinken* (flensjes) en welluidende taartspecialiteiten. Geniet maar eens volop van de *kaiserschmarrn* met *zwetschgenrösti*, een stuk *sachertorte*, de Hongaarse *gundel-palatschinken* of *marillenknoedel* uit de Wachau.

Vis en paprika

In het Donaugebied krijgt u vanzelfsprekend ook uitstekende visgerechten voorgeschoteld. Bijzonder smakelijk en stevig zijn de vissoepen, die vooral in Hongarije vaak op tafel komen. Die worden natuurlijk gekruid met Hongaarse paprika uit de Pannonische vlakte.

Balkankeuken

In Kroatië en Servië komen al de invloeden van de Balkan tevoorschijn. De typische Balkankeuken bestaat uit pikante groente – vooral heerlijke tomaten en paprika (in alle varianten, ingelegd, gegrild of gevuld) – en schapenkaas in alle varianten. Ook liefhebbers van vlees komen aan hun trekken. Een Balkanspecialiteit is gegrild vlees, vooral

de gehaktballetjes, in Servië bekend als *čevapčići*; in Bulgarije heten ze *köfte* en *kebapche*. De Roemeense keuken is anders van aard. Populair zijn stoofschotels en visgerechtten; daarbij wordt vaak een polenta-achtig bijgerecht van maïs opgediend, *mamaliga* geheten.

Wijn, likeur, gedistilleerd

Aan de Donau brengen verscheidene streken onmiskenbaar goede wijnen voort. Bijzonder populair is de Wachau, waar de wijnboeren in de afgelopen decennia consequent naar hoge kwaliteit hebben gestreefd. Het resultaat zijn uitstekende witte wijnen van internationaal formaat. *Grüner veltliner*, *riesling* en het eigen gewas *neuburger* zijn beslist het proeven waard. Daarbij neemt u plaats op een bank en laat u door de wijnboer zelf zijn wijnen inschenken. Een stevige broodmaaltijd vormt de afsluiting van de proeverij.

In Hongarije wordt wijn verbouwd op de zandige bodem tussen Donau en Tisza. Een Hongaarse specialiteit is de edele *tokaji aszú* uit het noordoosten van het land. De Franse Zonnekoning Lodewijk XIV adelde deze al als 'koning der wijnen, wijn der koningen'.

Bulgarije is als wijnland nog vrijwel onontdekt, maar heeft toch enkele hoogwaardige soorten te bieden: typisch zijn de *mavrud* en *melnik*. Ook langs de Donau (bij Svishtov en Ruse) zijn wijnbergen te vinden.

Er worden ter plaatse ook talloze soorten sterke drank geproduceerd. Bevoemd is de *marillenlikör*, uit de Wachau, scherp de Hongaarse *pálinka* (abrikozen- of pruimenschnaps), net als de Servische en Bulgaarse *rakija*, die eveneens van diverse soorten vruchten wordt gebrand. De nationale Roemeense drank is de pruimenbrandewijn *tuika*.

Sfeervoller kan het bijna niet – dineren in Boedapest met de Kettingbrug als decor

Praktische informatie

Reizen naar de inschepingslocatie

Auto

Wie met de auto arriveert, kan die in Passau neerzetten op een van de parkeerplaatsen voor lang parkeren, die dikwijls al bij het boeken kunnen worden gereserveerd; tegen een meerprijs bestaat soms de mogelijkheid, de auto direct bij de aanlegplaats af te geven en daar bij terugkeer weer te laten terugzetten. Ook sommige hotels bieden in Passau mogelijkheden tot lang parkeren voor cruise gasten, die voor of na de reis in de stad willen overnachten.

Trein

Verreweg de meeste Donaucruiseschepen beginnen hun reis in Passau en komen daar ook weer aan (enkele tochten beginnen en eindigen in Wenen). Passau is zeer goed per trein te bereiken vanuit Nederland en België, omdat het aan de internationale spoorverbinding Frankfurt – Neurenberg – Wenen ligt. De treinreis kan bij de boeking worden gereserveerd, maar vaak bent u voordeliger €! uit door zelf een treinkaartje te kopen. Nadere informatie over treindiensten en tarieven in Nederland vindt u onder andere op www.treinreiziger.nl en in België op www.goeuro.be.

Transfer naar de aanlegplaats, vertrek

Bij enkele aanbieders is de transfer van het Hauptbahnhof in Passau naar de aanlegplaats of van het parkeerterrein naar de aanlegplaats al bij de reissom inbegrepen. Verder rijden vanaf het station stadsbussen en taxi's naar de aanlegplaatsen.

De thuisreis geschiedt in de regel ook vanuit Passau. Alleen tochten naar de Donaudelta worden ook one-way aangeboden. In dit geval vliegt u terug vanuit Boekarest en deze vlucht is inclusief transfer bij de reissom inbegrepen.

Voor een individuele terugreis rijden tussen Tulcea en Boekarest dagelijks veel bussen en treinen.

Boord-ABC

In- en ontschepping

Met het inschepen begint uw vakantie op de Donau. Let er goed op of uw schip in de oude binnenstad van Passau of 3 km stroomafwaarts in de buitenwijk Lindau ligt (zie plattegrond Passau blz. 38).

Bij de receptie krijgt u meestal een boordkaart, waarmee u uw hut kunt openen en die bovendien voor het afrekenen van uw extra uitgaven wordt gebruikt (zie Boordrekening). Hier geeft u ook uw identiteitskaart of paspoort af, zodat eventuele douaneformaliteiten snel en probleemloos kunnen worden afgewikkeld (geldt vooral voor reizigers naar de IJzeren Poort en de delta). U hoort een soort boordpasje met onder andere het telefoonnummer van het schip te krijgen, waarmee u uw schip altijd kunt terugvinden.

Na deze formaliteiten kunt u uw hut in gebruik nemen, waar de bagage al op u wacht, die tijdens het inschepen door de bemanning aan boord is gebracht.

Bij het ontschepen geeft u uw boordkaart terug, betaalt u openstaande rekeningen en neemt u uw bagage in ontvangst.

Belangrijk: vergeet niet bij het ontschepen uw pas weer terug te vragen!

Aanlegplaatsen

In de allermeeste gevallen zijn de aanlegplaatsen zeer centraal gelegen. Belangrijkste uitzonderingen zijn die in Passau-Lindau (vertrek/aankomst) en in Wien-Nussdorf, die zich aan de stadstrand bevinden. Wie vanuit Wien-Nussdorf op eigen houtje naar het stadscentrum wil, moet rekenen op een behoorlijk lange rit met het openbaar vervoer of per taxi.

In sommige havens is het aantal aanlegplaatsen beperkt. In dat geval delen twee tot drie cruiseschepen een aanlegplaats. De aan de binnenkant liggende schepen worden dan als doorgang naar de wal gebruikt. Bovendien kan het uitzicht vanuit de hutten en het restaurant gedeeltelijk of geheel belemmerd zijn.

Boordrekening

De extra service tegen betaling (excursies aan de wal, dranken, wasserij-service, telefoon/internet etc.) worden met een creditcard afgerekend of contant betaald. Pinpassen worden niet altijd geaccepteerd. De boeking van de extra service geschiedt dikwijls via de hutkaart, die als boordkaart wordt gebruikt. In het algemeen wordt de gasten verzocht, de rekening al op de avond voor het ontschepen te betalen. Maakt u daarna nog extra kosten, dan dient u die bij vertrek te voldoen.

Boordtaal

Aan boord van de cruiseschepen, die op de Donau varen, wordt door de bemanning doorgaans Duits (en soms Engels) gesproken, ongeacht het land waar het schip is geregistreerd. Dienovereenkomstig zijn ook het televisie- en entertainmentprogramma in het Duits.

Dagprogramma

Het actuele dagprogramma treft u de avond tevoren in uw hut aan. Daar krijgt u informatie over de tijden van de maal-

tijden en walbezoeken en over het entertainmentprogramma (zie hieronder). In het bijzonder de vertrektijden na de verschillende walbezoeken moeten beslist worden aangehouden, omdat de cruiseschepen strikt aan hun dienstregeling zijn gebonden.

Elektriciteit

Op alle schepen bedraagt de netspanning 220 V/50 Hz. De hutten beschikken over stopcontacten voor scheerapparaten, opladers etc.

Entertainment

Op riviercruises wordt niet zo'n uitgebreid entertainmentprogramma geboden als op zee. Niettemin krijgt u normaal gesproken 's avonds muziek en dans gepresenteerd. Op dagen waarop de gasten de hele dag op de rivier zijn (vooral bij de lange tochten naar de IJzeren Poort en de Donaudelta) is er ook overdag wat entertainment. Nadere informatie wordt u tijdig meegedeeld in uw dagprogramma.

Enkele schepen beschikken over fitnessapparaten en sommige hebben zelfs een pool en een sauna aan boord. Ook wat betreft deze voorzieningen is het raadzaam alvorens te gaan boeken de informatie van de reisorganisatie grondig te bestuderen.

Fietsen

Sommige boten hebben fietsen aan boord, die tegen betaling in de havenplaatsen kunnen worden gebruikt. Eigen fietsen kunnen niet worden meegenomen.

Hutten

In het algemeen kunt u op de hotelschepen rekenen op een zeer comfortabel verblijf. De schepen hebben alleen maar buitenhutten. De voornaamste verschillen liggen daarin, op welk dek de hut zich bevindt, of hij patrijspoorten, pa-

Praktische informatie

noramavensters of een klein Frans balkon heeft en of er stapelbedden zijn ingebouwd. Douche/wc zijn standaard, meestal ook een (kleine) tv, safe en haardroger. Er liggen badjassen klaar of ze kunnen worden gehuurd. De goedkoopste hutcategorieën (€!) zijn in het algemeen die met drie bedden, waarbij het derde bed van boven naar beneden kan worden geklapt.

Informatiebijeenkomst

Op de eerste dag van elke reis worden de gasten uitgenodigd voor een kleine informatiebijeenkomst, die u beslist niet mag verzuimen. Bij die gelegenheid wordt u vertrouwd gemaakt met het schip, de veiligheidsmaatregelen, de excursies, speciale themabijeenkomsten etc. In het algemeen worden bij deze gelegenheid ook de bemanningsleden aan u voorgesteld.

Kleding

Op de rivier gaat het er vandaag de dag ook wat kleding betreft over het algemeen ongedwongen aan toe. Grote aanbieders wijzen feestelijke avondkleding uitdrukkelijk af, ook al wordt die bij het *Captain's Dinner* vaak wel op prijs gesteld. Uitzonderingen zijn bovendien de feestelijke kerst- en oud-en-nieuwtochten.

Voor de rest is 'comfortabel en losjes' het devies op de rivier. Met een beetje tact kunt u niets verkeerd doen. Zo zijn bijvoorbeeld bij het eten in het restaurant korte broek en sportkleding taboe. Welke concrete kledingrichtlijnen de afzonderlijke reisorganisaties hanteren, kunt u in de reisfolders of op de websites nalezen.

In de koffer hoort afhankelijk van de reisperiode en het reisdoel verschillende kleding te zitten: bij zomerreizen naar de IJzeren Poort of de Donaudelta kan het zeer warm worden (hoofdbedekking en zonnecrème met een

hoge beschermingsfactor niet vergeten!), maar in het voorjaar/de herfst en 's avonds kan het aan dek toch behoorlijk fris zijn, zodat u het beste zowel zomer- als winterkleding mee op reis kunt nemen. Veel reisorganisaties wijzen er bovendien op dat voor de walbezoeken stevig schoeisel noodzakelijk is.

Post

Ansichtkaarten kunnen meestal bij de receptie worden afgegeven. Die zal de kaarten dan in de volgende haven op de post doen.

Receptie

De receptie is het centrale punt aan boord, als u vragen of wensen hebt of zich een probleem voordoet. Doorgaans is ze 24 uur per dag geopend. Hier ontvangt u ook uw boordkaart. Via de receptie kunt u ook een arts laten komen of wat reisbenodigdheden kopen.

Restaurant

De belangrijkste rol bij de verzorging aan boord speelt het restaurant. Hier worden driemaal daags de maaltijden opgediend. De plaatsen aan tafel worden meestal de eerste avond toebedeeld, zodat men daarna een vaste tafelgemeenschap vormt.

In het airconditioned restaurant wordt er veel waarde aan gehecht dat de gasten niet in sportkleding of korte broek aan tafel verschijnen.

Roken

In de afgesloten ruimtes van de cruiseschepen is roken volstrekt verboden; aan dek zijn er speciale plekken ingericht voor rokers.

Service en fooi

De service is natuurlijk in de reissom inbegrepen, maar het is gebruikelijk aan het einde van de reis voor het boordpersoneel een fooi achter te laten. Som-

mige reisorganisaties geven daarvoor zelfs concrete indicaties (bijvoorbeeld € 6 fooi per dag/pers.). Natuurlijk kunt u de hoogte van de fooi zelf bepalen en daarmee uw tevredenheid met de service aan boord op gepaste manier tot uitdrukking brengen.

Verrekijker

Om flora en fauna alsmede interessante bezienswaardigheden langs de oever beter te kunnen observeren, is een verrekijker heel handig op een riviercruise.

Walbezoek

De walbezoeken zijn een vast bestanddeel van elke cruise. Zodra het schip heeft aangelegd, kunt u na enkele minuten van boord gaan. Buiten de EU moeten eerst wel de grensformaliteiten worden afgewikkeld.

Via de reisorganisatie worden in het algemeen excursies met gids aangeboden: uitstapjes in de Wachau en rondritten of -wandelingen in Wenen, Bratislava en Boedapest behoren tot het standaardprogramma. Op de langere tochten worden ook Novi Sad, Belgra-

do, Ruse en de Donaudelta vanuit Tulcea of Ismajil intensiever verkend. Niet op alle reizen behoren stops in Linz, in de Hongaarse Donauknie, in het zuiden van Hongarije alsmede in het Bulgaarse Vidin tot het programma. Bovendien worden maar heel zelden Grein en Vukovar aangedaan. Daarnaast zijn er zogenaamde technische stops, die uitsluitend worden ingelast om excursiegasten te laten opstappen of om grenscontroles uit te laten voeren.

De geplande walbezoeken worden in de reisbrochures en op de websites van de reisorganisaties vermeld. Daar krijgt u ook alle informatie over de kosten. Geboekt wordt dan meestal aan boord, waar u ook gedetailleerde info over de excursies krijgt. Sommige reisorganisaties bieden cruises aan, waarbij een excursiepakket al in de reissom is inbegrepen.

Belangrijk: houd de geplande vertrektijd goed in de gaten en wees bijtijds terug aan boord. In verband met de uitgaande dienstregelingen vertrekken de schepen ook wanneer er nog passagiers ontbreken!

Duurzaam reizen

Het milieu beschermen, de lokale economie bevorderen, een diepgaand contact mogelijk maken, van elkaar leren – het duurzaam toerisme wil zich verantwoordelijk gedragen tegenover milieu en samenleving. Enkele tips, waarmee u uw Donaureis een duurzaam karakter kunt geven:

Donau 'duurzaam': reizen naar Passau kunt u comfortabel met de trein. De cruiseaanbieders moeten afvalwater in een gesloten systeem opvangen. Van wegwerperpakkingen (bijvoorbeeld afgepakte porties voor etenswaren) wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt en in de keuken worden verse producten gebruikt.

Ook u kunt uw steentje bijdragen aan de minimalisatie van de belasting van het milieu: handdoeken hoeven niet elke dag te worden gewisseld en afval (ook sigarettenpeuken) mag nooit en te nimmer over boord worden gegooid. Maak tijdens uw walbezoeken gebruik van het openbaar vervoer en ga naar boerenmarkten of markthallen om bij kleine plaatselijke producenten uw boodschappen te doen. Zodoende komt u meteen in contact met de plaatselijke bevolking.

Praktische informatie

Wasserijservice

Er is over het algemeen een wasserij aan boord, die binnen 24 uur de gewenste kledingstukken wast, droogt en strijkt. De betaling geschiedt via uw boordkaart en de eindafrekening.

Zonnedek

Zonder een groot zonne- of panoramadek zou een riviercruise lang niet zo leuk zijn. Ongestoord kunt u de rivieroever aan weerskanten aan u voorbij laten trekken. Comfortabele (lig)stoelen en zitjes zijn standaard en aan dek worden over het algemeen ook drankjes geserveerd. Zodra het warm wordt, zorgen parasols voor schaduw.

Wat is er nog leuker dan 's morgens vroeg het ontwakende leven in de Donau te beluisteren en bekijken of 's avonds de zonsondergang te volgen! 's Zomers zijn de zwoele nachten op het dek fantastisch. Vanaf het zonnedek kunt u bovendien het sluisen van zeer dichtbij gadeslaan.

's Zomers zorgt de vaarwind voor aangename verkoeling. In het voorjaar en de herfst moet u echter ook rekening houden met een frisse bries en bij regen moet u uitkijken wanneer het dek glibberig is. Overigens: alle reisorganisaties wijzen erop dat ligstoelen niet door middel van handdoeken mogen worden gereserveerd.

Cruisepassagiers

Riviercruiseschepen vervoeren vergeleken met zeecruiseschepen maar weinig passagiers. In de regel hebben ze 100 tot 250 gasten aan boord en op sommige schepen zijn dat er zelfs maar 50. Daardoor ontstaat er al snel een familiale sfeer. Men raakt aan tafel, aan dek of tijdens uitstapjes snel in gesprek met medereizigers. Dat is vooral een voordeel voor individuele reizigers, die zo binnen de kortste keren contact kunnen maken.

Ook het boordpersoneel is qua aantal overzichtelijk, zodat u binnen de kortste keren de kelners, barmensen en de receptionisten leert kennen. En de kapitein heerst niet op een verre brug, maar in de nabije stuurhut op het zonnedek. De bemanning en passagiers zitten dus veel dichterbij elkaar dan bij een zeecruise.

De gemiddelde leeftijd van de passagiers op de riviercruiseschepen is nog altijd hoger dan die van vakantiegangers die voor andere vormen van reizen kiezen. Daarom doet u er verstandig aan om bij het boeken van een cruise precies na te gaan, welke tocht het beste bij uw wensen aansluit.

Cruiseschepen en -aanbieders

Op de Donau varen vanuit Passau meer dan 100 hotelschepen, die jaarlijks rond de 250.000 gasten op de rivier vervoeren. Naar Belgrado varen daarvan altijd nog rond de 50.000 gasten en naar Tulcea in de Donaudelta circa 20.000. Het aantal schepen en passagiers vertoont een stijgende lijn. Dienovereenkomstig is de keur van cruiseschepen en -aanbieders heel gevarieerd. De grote aanbieders bestrijken het complete scala. Op sommige schepen is alles luxueus uitgevoerd en op andere eenvoudig. Er worden ook themareizen (bijvoorbeeld gecombineerde rivier-/fietsreizen, gourmetreizen en wijnreizen etc.) aangeboden.

Behalve de websites van de verschillende reisorganisaties kunnen goede reisbureaus helpen bij het maken van een keuze. Bovendien hebben enkele reisorganisaties zich in riviercruises gespecialiseerd en kunnen daarom uitstekend adviseren bij het uitkiezen van een reis. Een paar adressen: www.donau.cruises.nl; www.rivercruises.be; www.vikingrivercruises.com.

Overigens: veel reisorganisaties bieden vroegboekkortingen (€). Individuele reizigers moeten daarentegen op forse toeslagen rekenen. Op sommige tochten worden echter hutten zonder meerprijs voor individuele reizigers aangeboden.

Geld

De valuta aan boord is de euro, die in Duitsland, Oostenrijk en Slowakije de nationale munteenheid is. Voor de va-

luta's van de andere Donaulanden zie 'Overzicht van de Donaulanden', blz. 28.

Contant geld hebt u aan boord alleen nodig voor de fooi. Op de schepen wordt doorgaans ook geen geld in de andere Donauvaluta's omgewisseld. Wisselkantoren bevinden zich echter meestal in de buurt van de aanlegplaatsen en vaak kunnen ze bij de receptie vertellen waar u het dichtstbijzijnde wisselkantoor kunt vinden.

Voor de Donauklassieker Passau – Boedapest – Passau hebt u alleen Hon-

Veiligheid en noodgevallen

Cruises zijn in het algemeen een heel veilige aangelegenheid. Meteen aan het begin van een reis worden op de informatiebijeenkomst de veiligheidsregels aan boord uitgelegd. Een reddingsoefening is op rivieren niet voorgeschreven, omdat de oever altijd in de buurt is. In geval van nood dienen reizigers de aanwijzingen van het boordpersoneel onvoorwaardelijk op te volgen.

Indien zich gezondheidsproblemen voordoen, is de receptie altijd het eerste aanspreekpunt om medische hulp te organiseren.

Is er tijdens een walbezoek iets van u gestolen of bent u belangrijke documenten (paspoort, creditcard etc.) kwijt, dan kan de receptie erbij helpen om het contact met de plaatselijke politie of een diplomatieke vertegenwoordiging tot stand te brengen. U kunt natuurlijk ook zelf via de onderstaande telefoonnummers contact opnemen met de ministeries voor nadere informatie.

Bij verlies of diefstal van de **bankkaart/pinpas of creditcard** dient u onmiddellijk actie te ondernemen.

Voor het laten blokkeren van Nederlandse bankkaarten of creditcards kunt u bellen naar de Bankpassen Meldcentrale op het nummer: 0800-0313. In het menu van het telefoonnummer kunt u vervolgens uw bank kiezen.

Verloren geraakte bankkaarten van Belgische rekeninghouders kunnen gemeld worden via een centraal telefoonnummer van Card Stop: 070-344-344.

Het is raadzaam om belangrijke documenten en niet benodigde creditcards et cetera altijd aan boord te laten (in de safe van de hut).

Diplomatieke vertegenwoordigingen

In geval van nood helpt in eerste instantie de scheepsreceptie u verder. Zo nodig kunnen de ministeries van buitenlandse zaken van Nederland en België 24 uur per dag consulaire hulp verlenen. Op de websites van de ministeries vindt u bovendien praktische reis- en veiligheidstips voor elk land afzonderlijk.

Nederland: Ministerie van Buitenlandse Zaken, tel. +31 (0)70 348 64 86, www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken.

België: Ministerie van Buitenlandse Zaken, tel +32 (0)2 501 81 11, www.diplomatie.belgium.be/nl.